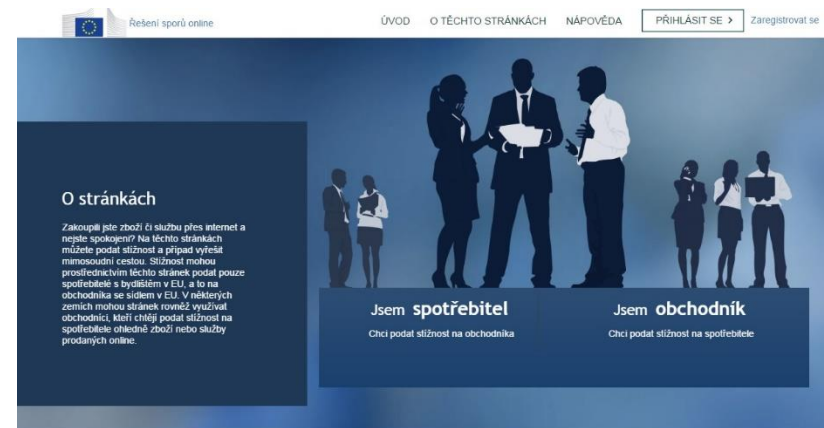


Ochrana spotřebitele online (regulace obchodů B2C)

JUDr. Pavel Loutocký, Ph.D., BA (Hons)



- > PROHLÁŠENÍ O VYLouČENÍ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI
- > JAK SYSTÉM FUNGUJE?
- > SUBJEKTY PRO ŘEŠENÍ SPORŮ
- > POTŘEBUJETE POMOCT?
- > OCHRANA ÚDAJŮ

PROHLÁŠENÍ O VYLouČENÍ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI

Pro řešení sporů z některých odvětví a zemí nejsou v této chvíli v systému k dispozici žádné subjekty. Jde o tyto země: **Chorvatsko, Lucembursko, Polsko, Rumunsko, Španělsko** Což spotřebitel tak pravděpodobně nebudete moci tyto stránky pro řešení sporu s obchodníky z těchto zemí pro tuto chvíli použít.

Struktura

1. Ochrana spotřebitele obecně
2. Elektronická kontraktace obecně
3. Uzavírání distančních smluv – spotřebitel, obchodní podmínky
4. Elektronická identifikace (okrajově)
5. Ochrana spotřebitele v rámci online platforem
6. Řešení spotřebitelských sporů

Základní premisa

–Kupují spotřebitelé Online?

–Ne tak, jak by mohli?
Proč?

Ochrana spotřebitele - historie

- Ochrana trhu – USA 60. léta
- Evropa: počátky v 70. letech
- pojem spotřebitele
- spotřebitelská smlouva

Složky ochrany spotřebitele

1. ochrana **bezpečnosti a zdraví**
2. ochrana **ekonomických zájmů**
3. **informovanost** - právo na informace
4. právo **sdružovat se** na ochranu svých zájmů (class action, spotřebitelské organizace)

Podrobněji například:

- zdraví spotřebitele
- pozice spotřebitele v právním vztahu (zneužívání postavení silnějšího)
- kvalita, cena poskytovaného zboží, služeb
- distribuční praktiky (nabídka, forma prodeje, reklama)
- jasné informace
- finanční toky (úvěry, leasing)
- nestandardní situace na straně poskytovatele (insolvence, úpadek)

Ochrana spotřebitele v EU?

- 1) Primární právo (SFEU)
- 2) Sekundární právo (nařízení, směrnice)

ČI. 12 SFEU

– „*Požadavky vyplývající z ochrany spotřebitele budou brány v úvahu při **vymezování a provádění jiných politik a činností Unie.***“

Čl. 169 SFEU

- HLAVA XV
- OCHRANA SPOTŘEBITELE
- Článek 169

- 1. K podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele přispívá Unie k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů, jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů.**
2. Unie přispívá k dosažení cílů uvedených v odstavci 1 prostřednictvím:
 - a) opatření přijatých podle článku 114 v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu;
 - b) opatření, která podporují, doplňují a sledují politiku členských států.
3. Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijímají opatření uvedená v odst. 2 písm. b).
4. Opatření přijatá podle odstavce 3 nebrání členskému státu zachovávat nebo zavádět přísnější ochranná opatření. Tato opatření musí být slučitelná se Smlouvami. Jsou oznamována Komisi.

Listina základních práv EU

ochrana spotřebitele

– *Článek 38 (Hlava IV - Solidarita)*

Ochrana spotřebitele

„V politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele.“

Evropská úprava sekundární právo

- Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli

Evropská úprava sekundární právo

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách) (Text s významem pro EHP)

Evropská úprava sekundární právo

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.
- **Velmi důležitá! (obsahuje mnoho z náležitostí kladených na kontraktaci – i elektronickou)**

Evropská úprava sekundární právo

- A MNOHO DALŠÍCH I NEPŘÍMO! (Brusel Ibis, Řím I,II, atd.)
- Aktuálně:
 - Směrnice o spotřebitelském ADR
 - Nařízení o ODR
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES
 - Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES
 - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu
 - Digital Markets Act X Digital Services Act (EU Regulations)

Evropská úprava

http://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/shopping/index_en.htm

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/47/opatreni-na-ochranu-spotrebitele>

Česká právní úprava

Právní úprava obecně

Soukromoprávní vs. veřejnoprávní

Jaké jsou obecné rozdíly?

Soukromoprávní úprava

§ 419 zákona č. 89/2012, občanský zákoník

? jak je definován spotřebitel?

Soukromoprávní úprava

§ 419 zákona č. 89/2012, občanský zákoník

- Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.

Soukromoprávní úprava

§ 1810 – Závazky ze smluv uzavíraných se spotřebitelem

§ 1820 - Uzavírání smluv distančním způsobem a závazky ze smluv uzavíraných mimo obchodní prostory

§ 1824 - Zvláštní ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných distančním způsobem

§ 1829 – Odstoupení od smlouvy (14 dní)

Soukromoprávní úprava

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Veřejnoprávní úprava

Zákon o ochraně spotřebitele (jeho velká část)

§ 2 odst. 1 písm. a) zákona 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

- spotřebitelem je fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání

Veřejnoprávní úprava

Další předpisy:

- Zákon o spotřebitelském úvěru (na dálku...)
- Zákon o platebním styku (elektronické platby, BitCoin,...)
- Zákon o elektronických komunikacích (poskytování služeb, cookies,...)
- EU: GDPR, Nařízení o ePrivacy?, Nařízení o platformách, Nařízení o řešení spotřebitelských sporů online (něco z toho viz výše), atd.

Nástroje soukromoprávní regulace

- Hmotněprávní:
 - 1. **kogentní** ustanovení občanskoprávních předpisů - omezení smluvní svobody
 - 2. **neplatnost** smlouvy, **odstoupení** od smlouvy
 - 3. **odpovědnost – náhrada škody**
 - 4. **důkazní břemeno** – (objektivní odpovědnost)

Nástroje soukromoprávní regulace

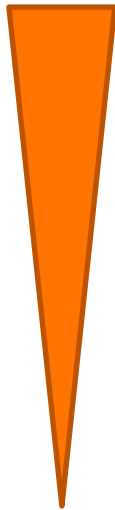
– Procesní:

1. **pravomoc, příslušnost** (i při přeshraničním konfliktu pro spotřebitele)
 - Nařízení Brusel I, Řím I,II
 - Mnoho rozhodnutí, kde lze soudit v EU
- 2. aktivní legitimace **spotřebitelských organizací**

Nástroje soukromoprávní regulace

1. **pokuty** - bez přímého užitku pro spotřebitele
2. **licence** (omezená možnost prodeje)
3. **správní sankce** – zabavení zboží (padělky)
4. **trestně právní** sankce - závažné poškození spotřebitele

Soukromé právo - Stadia ochrany spotřebitele



1. Předsmluvní
2. Samotná kontraktace (uzavírání smluv)
3. Po uzavření

1. Předsmuvní

- informovanost (rozhodování spotřebitele)
- zdraví
- regulace reklamy

- Předsmuvní nástroje:
 - ovlivňování ekonomického rozhodování spotřebitele
 - s kým je smlouva uzavřena
 - o čem (předmět)

- Právní regulace smluvní volnosti
 - ekonomická převaha prodávajících - podnikatelů (nutnost ochrany slabší strany)

2. Kontraktace + 3. Po uzavření

- VADY – NEROVNÉ PODMÍNKY
 - rozpor s dobrou vírou
 - podstatný a neospravedlnitelný nepoměr mezi právy a povinnostmi stran
 - zásada contra preferentem (= výklad nejasností ve prospěch spotřebitele)
 - právní úprava je schválně nekonkrétní
 - písemné smluvní podmínky musí být formulovány jasně a srozumitelně bez kapciózních formulací
 - výhled na moře (sporné, jak velký, jak daleko,...)
 - sankce: nezávaznost ustanovení pro spotřebitele, pokuta, zveřejnění rozsudku v tisku

3. Po uzavření

- záruční lhůta, reklamace (odpovědnost za vady vs. záruka za jakost)
- práva z odpovědnosti za vady (výměna zboží, zrušení smlouvy)
- Distančně – možnost vrácení zboží (i služeb) bez udání důvodů do 14 dnů

Obecně tedy zakázáno

- závaznost dohody pro spotřebitele, zatímco prodávající nebo poskytovatel váže plnění služeb na podmínku, jejíž uskutečnění závisí pouze na jeho vlastní vůli (např. **nutnost užívat dodatečné služby**);
- požadavek na spotřebitele, který neplní svůj závazek, aby platil **nepřiměřeně vysoké odškodné**;
- povolení prodávajícímu nebo poskytovateli zrušit (změnit) smlouvu na základě **libovlnného** uvážení, jestliže stejné právo není vyhrazeno spotřebiteli;
- možnost, aby prodávající nebo poskytovatel jednostranně **změnil** bez pádného důvodu jakékoli vlastnosti výrobku, který má být dodán, nebo služby, která má být poskytnuta;

Obecně tedy zakázáno

- možnost, aby **cena zboží byla stanovena v okamžiku dodávky** nebo aby prodávající nebo poskytovatel zvýšil cenu, aniž by v obou případech dal spotřebiteli odpovídající právo smlouvu zrušit, jestliže je konečná cena příliš vysoká v poměru k ceně dohodnuté při uzavírání smlouvy;
- vyhrazení práva prodávajícímu určovat, zda dodané zboží nebo poskytnutá služba **je v souladu se smlouvou**, nebo vyhrazení výlučného práva prodávajícímu vykládat jakoukoli podmínku smlouvy;
- zavázání spotřebitele ke splnění všech jeho povinností, **i když prodávající nebo poskytovatel své povinnosti neplní.**

Specifika, zákazy

- Distribuční praktiky (podomní prodej, prodej mimo prodejnu,...)
- Klamavá reklama (nepravdivé vlastnosti zboží)
- Srovnávací reklama (lze srovnat za stejných podmínek)
- Nekalé obchodní praktiky (neprofesionální, narušující obchod, soused z Boleslavi atp.)
- Klamavá obchodní praktika (klame spotřebitele i když je informace pravdivá – není např. úplná)
- Agresivní obchodní praktika (nátlak, nutnost podepsat, nabádá děti)
- Rozpor s dobrými mravy (sexuální tematika, batolata)
- Obecný zákaz diskriminace

Elektronický dokument / kontraktace a identifikace

Obecně

- Soukromoprávní úprava
 - Především elektronická kontraktace
- S ale souvisí veřejnoprávní úprava
 - Především elektronická identifikace (o té posléze)

Obecně

- **Žádný dokument (ať již ve formě elektronické, tak ve formě „papírové“) nemá ultimátní sílu**
- **Vždy je možné jej zpochybnit, i když na různých úrovních**
- **(soukromá listina, veřejná listina, úřední doklad)**

Dokument

- Materializovaný (listinný) – je jich omezený počet



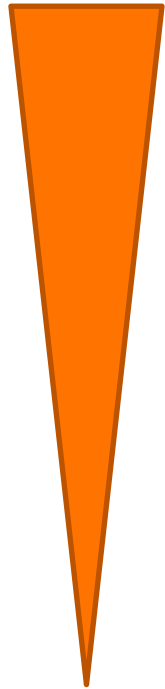
Dokument

- Dematerializovaný dokument – je jich neomezené množství



- = Elektronický dokument

Forma zachycení informace



- Dokument
- Písemnost
- Listina
- Datová zpráva

- *Často jsou tyto pojmy i v odborné literatuře používány nevhodně a nepřesně*

Dokument

- § 2 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě
a o změně některých zákonů
 - dokumentem **každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace**, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena
- Není tedy kladen požadavek na formu – jakékoli „trvalé“ zaznamenání informace
- Všechny formy dokumentu jsou rovnocenné

Písemnost

- Od dokumentu se liší tím, že informaci prezetuje prostřednictvím textu
 - O kýženém jednání nese zachycenou informaci (je to médium)
 - Může nést informaci o projevu vůle, ale také nemusí (záleží na charakteru písemnosti)
 - Je-li vůle jednajícího projevena písemně, znamená to, že její projev má formu textu, tj. slov zachycených za užití písma
1. písemnost dokáže uchovat informaci po relativně dlouhou dobu (záleží na zvoleném médiu)
 2. účel písemnosti je objektivně informaci prezentovat jakékoli třetí straně

Listina - soukromé právo

- zákon č. 89/2012, občanský zákoník nedefinuje pojem listina
1. Soukromá listina
 2. Veřejná listina

1) Soukromá listina

§ 565

Je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost. Je-li soukromá listina použita proti osobě, která listinu zjevně podepsala, nebo proti jejímu dědici nebo proti tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce, má se za to, že pravost a správnost listiny byla uznána.

§ 566

(1) Není-li soukromá listina podepsána, je na tom, kdo ji použil, aby dokázal, že pochází od osoby, o níž to tvrdí.

(2) Má se za to, že písemnosti týkající se právních skutečností, k nimž dochází při běžném provozu závodu, dokazují, dovolává-li se jich druhá strana k svému prospěchu, co je v listině obsaženo a že listina byla vystavena v době na ní uvedené; to platí i v případě, že listina nebyla podepsána.

2) Veřejná listina

§ 567

Veřejná listina je listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon; to neplatí, pokud trpí takovými vadami, že se na ni hledí, jako by veřejnou listinou nebyla.

§ 568

(1) Je-li nějaká skutečnost potvrzena ve veřejné listině, zakládá to vůči každému plný důkaz o původu listiny od orgánu nebo osoby, které ji zřídily, o době pořízení listiny, jakož i o skutečnosti, o níž původce veřejné listiny potvrdil, že se za jeho přítomnosti udála nebo byla provedena, dokud není prokázán opak.

(2) Zachycuje-li veřejná listina projev vůle osoby při právním jednání a je-li jednajícím podepsána, zakládá to vůči každému plný důkaz o takovém projevu vůle. To platí i v případě, že byl podpis jednajícího nahrazen způsobem, který stanoví zákon.

§ 569

Byla-li veřejná listina pořízena, aby popřela dřívější veřejnou listinu o právním jednání mezi týmiž osobami, nabývá vůči třetím osobám účinky, byl-li její obsah zveřejněn ve veřejném seznamu, anebo byla-li třetí osobě předložena.

Listina

- V NOZ se nehovoří o elektronické podobě..

– ALE

§ 3026

(1) Nevylučuje-li to povaha písemnosti, platí ustanovení tohoto zákona o **listině** obdobně i pro jinou písemnost bez zřetele na její podobu.

Listina – veřejné právo

- **§ 7 odst. 1 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)**
 - *„Zápisy práv se do katastru provádějí na základě písemností v listinné podobě nebo v elektronické podobě (dále jen „listina“). ...“*

Co z toho vyplývá?

- **Co je listinná podoba?**
- **Písemnost je tedy listina v jakékoli podobě..**
- **Listina ale může být v jakékoli podobě...**

Listina

- **ROZDÍL** oproti písemnosti?
- = časově stabilní fixace písemnosti (nikoli vše, co je napsáno, je časově stabilní)
- Listina tedy podmnožinou písemnosti (rozdíl je ale obtížné pojmout, jelikož pojmy se různí a není sjednoceno)
- Listinou se tradičně rozumí písemné právní jednání („právní písemnost“), na rozdíl od jiných písemností, které s právem nemají nic společného (např. osobní dopis či báseň)

Datová zpráva

- § 19 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

Datová zpráva

- (1) Dokumenty orgánů veřejné moci doručované prostřednictvím datové schránky, úkony prováděné vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky a dokumenty fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob dodávané prostřednictvím datové schránky mají formu datové zprávy.
- (2) Je-li dokument nebo úkon určen do vlastních rukou adresáta, vyznačí tuto skutečnost odesílatel v datové zprávě.

Elektronické právní jednání

- **Občanský zákoník (elektronická kontraktace)**
- **Zákon o elektronickém podpisu (už dlouho ne!!!)**
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (eIDAS) – podpisy atd.**
- **Zákon o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce (19. 9. 2016)**
- **Zákon o elektronické identifikaci (1. 7. 2018)**
- **Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů**
- **Zákon o archivnictví a spisové službě**
- **Atd.**

Smlouva

- Nejedná se jen o „kus“ papíru !
 - Shoda dvou (nebo více) stran
 - „Kus papíru“ je jenom důkaz o tom že existuje smlouva (médium)
 - Okamžik uzavření smlouvy
 - Vznik právní povinnosti ji dodržet
 - Porušení smlouvy je porušením práva
- ..
- § 1723, 1724, 1731, 1732, 1740 NOZ (nabídka + přijetí)

Smlouva

Základní principy soukromého práva (vybrané):

1. Autonomie vůle (§ 1 odst. 2 NOZ)

Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti

2. Zásada bezformálnosti (§ 559 NOZ)

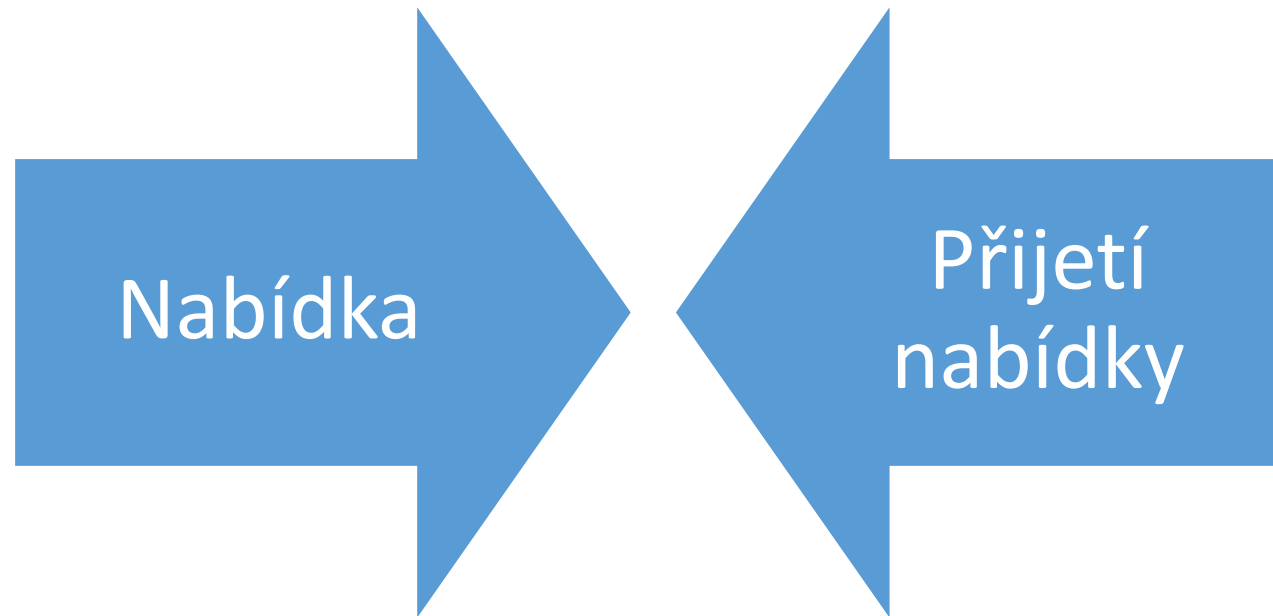
Každý má právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem.

Elektronická smlouva - specifika

- **Distanční** - strany obvykle nejsou přítomny na stejném místě
- **Odlišný způsob identifikace**
- **Jiná úroveň průkaznosti – vyšší? Nižší?**
- **Náležitosti formy – písemná forma?**

Smlouva

Smlouva je uzavřena, jakmile si strany ujednaly její obsah (dojde k akceptaci):



**Dva jednostranné projevy vůle
ve vzájemné shodě (případně s drobnými odchylkami)**

Elektronická forma právního jednání - specifika

- **Splňuje právní jednání učiněné prostřednictvím elektronických prostředků písemnou formu dle zákonných požadavků?**

Elektronická forma právního jednání - specifika

- **Pro splnění písemné formy právního jednání je nutno dodržet dva základní předpoklady**
- **A) písemnost (právního jednání)**
- **B) podpis jednajícího**
- ***§561 NOZ***
- ***(1) K platnosti právního jednání učiněného v písemné formě se vyžaduje podpis jednajícího.***

Elektronická forma právního jednání - specifika

- **562 NOZ**
- **(1)** Písemná forma je zachována i při právním jednání učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby.

A) písemnost

- ***„dokumentem je každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, at' již v podobě analogové či digitální...“ (§ 2 odst. e) zákon o archivnictví)***

A) písemnost

- ***„elektronickému dokumentu nesmějí být upírány právní účinky a nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu.“***
- **čl. 46 nařízení eIDAS**

A) písemnost

- **Nevhodné tvrzení:**
- *elektronické prostředky (či jiné technické prostředky) nahrazují právní jednání v písemné formě za předpokladu, že je možno identifikovat jednající osoby a obsah jejich vůle.*

A) písemnost

- Elektronické prostředky nenahrazují ***právní jednání v písemné formě***, jsou jejich jiným projevem stojícím paralelně vedle něj – jsou rovnocenné

A) písemnost

- ??????????????????
- **§1819 OZ**
- *„Textová podoba je zachována, jsou-li údaje poskytnuty takovým způsobem, že je lze uchovat a opakovaně zobrazovat.“*
- **Kde se vzala textová podoba?**
- **Nekoncepční překlad ze směrnice o právech spotřebitelů – zde se má jednat o zachycení na „trvalém nosiči“**

A) písemnost

- **Podmínku písemnosti elektronická forma splňuje!**

B) Podpis

- **„Podpisem lze rozumět uvedení jména a příjmení na konci textu právního jednání. [...] Podpis by totiž měl plnit zejména funkci určení osoby, která právní jednání učinila;“ (Lavický)**
- **2 role klasického podpisu:**
 - 1. Identifikace**
 - 2. Projev vůle (souhlas) se závazkem**
- **Jedná se tedy o nutnost určení jednající osoby při elektronickém právním jednání**

B) Podpis

- **§561/1 NOZ**
- *„Podpis může být nahrazen mechanickými prostředky tam, kde je to obvyklé. Jiný právní předpis stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat.“*
- Odkaz na právní úpravu o elektronické identifikaci obecně

B) Podpis

- **Podpis nemusí být ale jen na konci textu**
- ***„Žádný právní předpis nestanoví, kde má být na listině, zachycující písemný projev vůle, umístěn podpis.“ (NS 26 Cdo 2317/2006)***
- **To koresponduje i s praxí webových formulářů v *online* prostředí**

B) Podpis

- **Elektronicky se podepsat (identifikovat) lze!**
- **Je tedy splněna i druhá podmínka pro zachování písemné formy.**
- **Navíc úvahy nad „ prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby“ – osoba může být určena i jinak než podpisem – úmysl zákonodárce? Nemyslím si.. (IP adresa? Hash identifikátor? ...)**

Elektronická forma právního jednání - specifika

- Elektronická podoba:
 1. Písemnost – ANO
 2. Podpis – ANO

**Písemnou formu lze dodržet v případě
elektronického právního jednání!**

Úprava v NOZ

- **§ 561 – 562 (zejména)**
- **Nedošlo k zásadní změně oproti minulé úpravě**

X (paradox)

- využívání elektronických nástrojů (a tedy i elektronických písemností) v informační společnosti neustále roste
- elektronické písemnosti je využíváno i v oblastech, pro které bylo v minulosti typické ústní jednání.
- Nezaslouží si tato oblast větší důraz?

Úprava v NOZ

- **ALE!!!**
- Výjimka ve prospěch elektronické písemnosti:
- § 562/2 NOZ – (novinka)
- Má se za to, že záznamy údajů o právních jednáních v elektronickém systému jsou spolehlivé, provádějí-li se systematicky a posloupně a jsou-li chráněny proti změnám. Byl-li záznam pořízen při provozu závodu a dovolá-li se jej druhá strana k svému prospěchu, má se za to, že záznam je spolehlivý.
- **presumpce pravosti a správnosti.** Výhoda elektronické formy před „papírovou“ - obrácení důkazního břemene
- Souvislosti s důkazní spolehlivostí, archivací (ale jen v soukromém právu)

Uzavírání smluv distančním způsobem - spotřebitel

Smlouva – některá specifika v *online* prostředí

- **Například „disclaimer“ o nepřítomnosti nelze brát jako přijetí nabídky (email)**
- **§ 1732 odst. 2 NOZ – průlom adresnosti oferty (např. podnikatel nabízí zboží předem neurčenému okruhu osob) – veřejná nabídka**
- **§ 1740 odst. 3 NOZ – odchylka od nabídky, která podstatně nemění podmínky nabídky, je akceptací (lze ale odmítnout oferentem)**

Smlouva – některá specifika v *online* prostředí

- **§ 1744 NOZ – konkludentní souhlas (dodání zboží bez akceptace na základě el. objednávky – eshopy často jen např potvrdí objednávku...)**
 - *S přihlédnutím k obsahu nabídky nebo k praxi, kterou strany mezi sebou zavedly, nebo je-li to obvyklé, může osoba, které je nabídka určena, nabídku přijmout tak, že se podle ní zachová, zejména poskytne-li nebo přijme-li plnění. Přijetí nabídky je účinné v okamžiku, kdy k jednání došlo, došlo-li k němu včas.*
- **Vhodná i kontraktace (ale obecně komunikace) s využitím emailu (vhodné zachycení obsahu právního jednání)**

Uzavírání smluv distančním způsobem - specifika

- 1. Obecně – adhezní smlouvy (+ obchodní podmínky)**
- 2. Specificky – spotřebitelská kontraktace**
- 3. Klasická individuální komunikace (např. emailem, messengerem, atp.)**

1) Adhezní smlouvy

- **Využití obchodních podmínek může fakticky omezit možnost slabší strany změnit smluvní podmínky – konkrétní podmínky jsou jí vnuceny**
- **Zbavení reálné možnosti ovlivnit obchodní podmínky**
- **§ 1798 NOZ a násl.**

1) Adhezní smlouvy

Dopadá na:

- 1. Podnikatele (potenciálně – ekonomická závislost – neexistuje zastupitelný druh zboží – např. software)**
- 2. Spotřebitele (vždy je slabší stranou)**

- § 1799 NOZ
- *Doložka ve smlouvě uzavřené adhezním způsobem, která odkazuje na podmínky uvedené mimo vlastní text smlouvy, je platná, byla-li slabší strana s doložkou a jejím významem seznámena nebo prokáže-li se, že význam doložky musela znát.*

1) Obchodní podmínky

- **nepřímá smluvní ujednání, která se stanou součástí smlouvy v okamžiku, kdy s tím obě strany projeví souhlas (např. obchodník nabízí zboží na webu, kupující akceptuje)**
- **§ 1751 NOZ – část smlouvy lze určit odkazem na obchodní podmínky**
- **nutnost skutečně se seznámit s obsahem smlouvy před uzavřením smlouvy**

1) Obchodní podmínky

Připojení obchodních podmínek:

- a) Příložením do emailu ve formě přílohy**
 - snadné seznámení se s obsahem

- b) Zobrazení jako jeden z kroků ve webovém prohlížeči nebo ve „framu“**
 - poměrně standardní

1) Obchodní podmínky

c) Zobrazení v „pop-up“ okně

- **problematické – okno se nemusí zobrazit**

d) Hypertextový odkaz

- **Nutnost zajistit funkčnost**
- **Spotřebitel - **problém** - uvedení informací prostřednictvím hypertextového odkazu požadavek trvalosti nesplňuje, jelikož je podnikatel může bez vědomí spotřebitele libovolně měnit. (Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 5. 7. 2012 ve věci C-49/11, Content Services Ltd proti Bundesarbeitskammer.)**
- <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=D04A199A5D71B3053FBB031B221FAE3B?text=&docid=124744&pageIndex=0&doclang=cs&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2558150>

1) Uzavírání adhezních smluv elektronicky

- I. Emailem (zasláním všeobecných podmínek, u kterých dal oferent najevo, že o nich nebude vyjednávat)**
- II. Formulářové smlouvy (u nich je založena vyvratitelná domněnka adhezity)**

II) Formulářové smlouvy uzavírané elektronicky

a) Click - wrap

- Jen kliknutí na tlačítko „Souhlasím“ např. při používání software (nebude se jednat o písemnou smlouvu)

b) Click - through

- Formulář o více krocích – typické pro e-shopy

c) Browse - wrap

- Přístup na stránku (problematické prokazování, že uživatel o podmínkách věděl)

2) Specifika – ochrana spotřebitele při uzavírání distančních smluv

- **§ 1810 a násl. (některá ustanovení)**
- **§ 1820 a násl. (specifika distančních smluv)**

2) Specifika – ochrana spotřebitele při uzavírání distančních smluv

1. Informační povinnost

2. Možnosti odstoupení od smlouvy

Informační povinnost

- **Obecně (§ 1811 NOZ)**

1. informace praktické (týkající se osoby podnikatele či předmětu smlouvy)
2. informace právní (možnost odstoupení od smlouvy, práva plynoucí z vad zboží)

- **Specificky pro distanční smlouvy (§ 1820 NOZ)**

1. informace týkající se platby
2. informace o závaznosti smlouvy (např. minimální doba, po kterou je spotřebitel vázán smlouvou)
3. informace o odstoupení od smlouvy (možnosti odstoupení, podmínky odstoupení, způsob, jakým by měl spotřebitel postupovat)
4. mimosoudní řešení sporů včetně uvedení orgánu, na který je možno se obrátit

Informační povinnost

- **Elektronicky uzavírané smlouvy (§ 1826 NOZ)**

Při použití elektronických prostředků uvede podnikatel i údaje

- a) zda uzavřená smlouva bude u něho uložena a zda k ní umožní spotřebiteli přístup,
- b) o jazycích, ve kterých lze smlouvu uzavřít,
- c) o jednotlivých technických krocích vedoucích k uzavření smlouvy,
- d) o možnostech zjištění a opravování chyb vzniklých při zadávání dat před podáním objednávky a
- e) o kodexech chování, které jsou pro podnikatele závazné nebo které dobrovolně dodržuje a o jejich přístupnosti s využitím elektronických prostředků.

Informační povinnost

- **Není toho trochu moc?**
- **Informační přetížení?**
- **Chudák spotřebitel..**

- **Nějaké statistiky... kolik myslíte, že čte spotřebitelů obchodní podmínky?**

- **PŘÍKLAD...**

Možnost odstoupení od smlouvy

- **Předpokladem je, že spotřebitel zboží vyzkouší, jelikož u distančních smluv je tato možnost omezena**
- **§ 1829 a násl. NOZ**
 - (1) Spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy ve lhůtě čtrnácti dnů. Lhůta podle věty první běží ode dne uzavření smlouvy a jde-li o*
 - a) kupní smlouvu, ode dne převzetí zboží,*
 - b) smlouvu, jejímž předmětem je několik druhů zboží nebo dodání několika částí, ode dne převzetí poslední dodávky zboží, nebo*
 - c) smlouvu, jejímž předmětem je pravidelná opakovaná dodávka zboží, ode dne převzetí první dodávky zboží.*
- **Právní úprava dopadá i na služby, přestože to není NOZ zmíněno (špatná implementace směrnice o právech spotřebitelů)**
- **Jak je to s placením nákladů na dopravu?**

Možnost odstoupení od smlouvy

- **§ 1831 NOZ**
- *(1) Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy, zašle nebo předá podnikateli bez zbytečného odkladu, nejpozději do čtrnácti dnů od odstoupení od smlouvy, zboží, které od něho obdržel. Byla-li spotřebiteli již poskytnuta služba, není z toho podnikateli ničeho povinen s výjimkou ustanovení § 1834 (zaplacení části poskytnuté služby spotřebitelem v případě, že byla výslovně spotřebitelem ve lhůtě pro odstoupení od smlouvy poskytnuta)*
- Spotřebitel **nese** odpovědnost za snížení hodnoty zboží v případě, že jej užíval jinak, než je vhodné s ohledem na jeho povahu a k tomu, aby se seznámil s povahou, vlastnostmi a funkčností zboží (čl. 14 odst. 2 směrnice o právech spotřebitelů – do českého právního řádu nebylo implementováno)

Judikatura obecně elektronická kontraktace

30 Cdo 1230/2007 – Písemnost vs. elektronické nástroje

- Písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí, a to písemnosti a podpisu. Písemnost spočívá v tom, že projev vůle (právní úkon) jednajícího subjektu zahrnuje všechny podstatné náležitosti zachycené v písemném textu listiny. Písemný projev musí být zároveň podepsán, tj. je platný až po podpisu jednající osoby. Smlouva, která musí být písemná, avšak nebyla jejími účastníky podepsána, nemůže vyvolat zamýšlené právní následky.

33 Cdo 3210/2007

- Formulář vyplněný návštěvníkem webových stránek cestovní kanceláře je pouze impulzem k iniciativě cestovní kanceláře předložit zákazníkovi návrh cestovní smlouvy. Je-li tento návrh předkládán prostřednictvím elektronických prostředků, musí být opatřen **zaručeným elektronickým podpisem**; k platnému uzavření cestovní smlouvy je třeba, aby byl stejným způsobem akceptován.

Judikatura obecně elektronická kontraktace

24 Co 696/2015

- Požadavku písemnosti ve smyslu [§ 561 odst. 1](#) o.z. je učiněno zadost i v situaci, kdy smluvní strana opatří smlouvu prostým elektronickým podpisem ve formě unikátního hesla či ID vázaného výhradně k její osobě, přičemž tak učiní mechanickými prostředky, tj. kliknutím na příslušné virtuální tlačítko. Takový podpis splňuje jak funkci identifikační, tak funkci autentizační.

Judikatura týkající se spotřebitelské kontraktace

- K problematice překvapivosti ujednání v obchodních podmínkách se vícekrát vyjádřily například rakouské a německé soudy.
- Spotřebitel obchodní podmínky standardně nečte a tím pádem pro něj nemůžou být některé části závazné (pokud obsahují překvapivá ustanovení).
- rakouský Nejvyšší soud, který konstatoval, že i v případě, že se obchodní podmínky jeví jako přečtené (například zakliknutím příslušného tlačítka), je pro platnost daných ustanovení nezbytné, aby byla daná osoba ochotna opravdu se podřítit daným právním důsledkům; pokud tomu tak nebylo, nelze mít takové prohlášení za účinné.

Judikatura týkající se spotřebitelské kontraktace

- Krajský soud v Berlíně se pak zabýval překvapivostí ustanovení v obchodních podmínkách sociální sítě Facebook v souvislosti s funkcí „Friend finder“.
- V obchodních podmínkách bylo začleněno ustanovení o dalším užití fotografií a videí uživatele.
- Nebylo však již konkrétněji popsáno, za jakým účelem může Facebook daný obsah užít a o jaký obsah se vlastně jedná.
- Samotné ujednání bylo v obchodních podmínkách vymezeno velmi obecně, nepřehledně a složitě.
- Jedná se o pro spotřebitele překvapivé ujednání a souhlas (kliknutí na tlačítko „souhlasím“) ještě neznamena, že by měl být spotřebitel takovýmito překvapivými ujednáními vázán, a tedy že v daném případě udělil souhlas se zpracováváním osobních údajů.

Judikatura týkající se spotřebitelské kontraktace

- Kontroverzní rakouské rozhodnutí
 - rakouský Nejvyšší soud přiznal náhradu za snížení hodnoty zboží podnikateli s tím, že ke snížení hodnoty došlo natolik, že daná věc již nemohla být prodána jako nová, ale jen použita.
 - Zboží však nebylo poškozeno, bylo spotřebitelem jen užíváno pro odzkoušení.
V konkrétním případě se jednalo o monitor, který byl po lhůtu na vrácení zboží užíván přibližně 43 hodin (dle vestavěného počítačového programu).
 - Toto rozhodnutí však bylo záhy překonáno, jelikož zásadním způsobem znevýhodňovalo spotřebitele. Smyslem odstoupení od smlouvy sjednané distančním způsobem je právě možnost zboží vyzkoušet a v případě, že nedojde k jeho poškození
- Rozsudek rakouského Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. 1 Ob 110/05s.

Judikatura týkající se spotřebitelské kontraktace

- Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 3. 9. 2009 ve věci C-489/07, Pia Messner proti Firma Stefan Krüger.
- je v rozporu se směrnicí o ochraně spotřebitele, pokud vnitrostátní právní úprava obecně stanovuje, že podnikatel může požadovat od spotřebitele kompenzační náhradu v případě, že zboží vyzkoušel a v dané lhůtě od smlouvy odstoupil. To se ovšem nemůže vztahovat na situace, kdy spotřebitel užíval zboží způsobem neslučitelným se zásadami občanského práva (zásada dobré víry či bezdůvodného obohacení).

Budoucí (nebo již současný) vývoj?

- Směrnice o spotřebitelském ADR
- Nařízení o ODR
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES
- Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu
- Digital Markets Act X Digital Services Act (EU Regulations)

Zajímavost

- Ad implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/770 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb
- V OZ nový oddíl § 2389a – 3289s (tolik k systematickosti a přehlednosti civilního kodexu..)
- není definován **digitální obsah**, jehož úprava má být vložena do OZ na základě směrnice - digitální obsah je něco, s čím se operuje ve směrnici, ale v EU právu to není provázané s jinými směrnicemi; v ČR pojem pak není provázan s ničím dalším
- + jaký je vztah mezi digitálním obsahem a službou informační společnosti? Rozdíl v EU X ČR?
- je tam obsažen pojem programového vybavení, které však autorské právo nezná a nemáme novou definici
- digitální obsah má být bez vad - bavíme se o vadách software, to je něco, co vlastně neexistuje – SW má vždy nějakou nedokonalost a vadu a primární je, k jakému účelu by měl sloužit (hranici se snažili vydefinovat i autoři směrnice, nakonec se nepodařilo, takže dané není obsaženo

Elektronická identifikace

Obecná nutnost identifikace

- Nutnost odlišit se ve společnosti od ostatních
- Identifikace jedince vždy reagovala na soudobé potřeby společnosti související s jejím rozvojem a jejími potřebami

Virtuální identita

- e-mailová adresa
- avatar
- uživatelský účet
- IP adresa
- elektronický podpis
- ...

Elektronická identita

Možnosti využití elektronického podpisu byly popsány již v 70. letech 20. století

- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy
- UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures with Guide to Enactment 2001

Evolve? Nařízení eIDAS



Co znamená nařízení eIDAS

- eIDAS – electronic identification and services
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES
- Zveřejněno v Úředním věstníku EU dne 28. 8. 2014

Cíle nařízení eIDAS

- Jeden z důležitých nástrojů pro dotvoření digitálního volného vnitřního trhu
- Zvýšení důvěryhodnosti elektronických transakcí v rámci vnitřního trhu
- Vytvoření jednotného rámce pro elektronickou identifikaci jednotlivých subjektů - společný základ pro elektronickou komunikaci mezi občany, podniky a orgány veřejné moci pro efektivnost veřejných a soukromých on-line služeb, elektronického podnikání a elektronického obchodu (obecně dopadá do **veřejného i soukromého práva!**)
- Nahrazení současné evropské legislativy pro elektronické podpisy a rozšíření působnosti oproti původní směrnici

Čeho se tedy nařízení eIDAS týká?

- Právní rámec pro důvěryhodné elektronické transakce
- Výměna dokumentů, prokazování totožnosti (atd.) mezi občany, podniky a úřady v členských zemích EU
- Usnadnění přeshraničního obchodování, vyplnění daňového přiznání, účast na veřejných zakázkách, pobírání důchodu, podávání přihlášek ke studiu, atd.

Působnost nařízení eIDAS

– Negativní vymezení čl. 2 bod 2, 3

2. Toto nařízení se nevztahuje na poskytování služeb vytvářejících důvěru, které jsou používány výhradně:
 - v rámci uzavřených systémů dle vnitrostátního práva
 - z dohod mezi určeným okruhem účastníků

3. Tímto nařízením není dotčeno vnitrostátní právo ani právo Unie týkající se:
 - uzavírání a platnosti smluv (*to ale není úplně pravda*)
 - jiných právních nebo procesních povinností týkajících se formy (*to ale není úplně pravda*)

1. Oblast elektronické identifikace

- Uznávání elektronické identity FO nebo PO, která byla přidělena v jiném členském státě
- Neznamená to ale jednotnou „evropskou elektronickou identitu“
- FO nebo PO bude uznávána elektronická identita přidělena v „jejím“ státě přímo bez toho, aniž by jí musela být přidělena identita v tom státě, kde má být identita uznána
- eID

1. Oblast elektronické identifikace

3 úrovně prostředků pro elektronickou identifikaci (tzv. úrovně důvěry):

1. Nízká: jméno, heslo

2. Značná: certifikát pro autentizaci

3. Vysoká: certifikát pro autentizaci uložený na elektronickém identifikačním průkazu

STORK 2.0 (**S**ecured **I**dentit**y** **A**cross **B**orders **L**inked)

1. Oblast elektronické identifikace

- Prováděcí akt technické specifikace, normy a postupy
- Členské státy stanoví, jestli do elektronické identifikace pro přístup k online službám zapojí i soukromý sektor
- Obecně formulovaná část, nic extra konkrétního, snaha o technologickou neutralitu

2. Oblast služeb vytvářejících důvěru

Elektronická služba, která je zpravidla poskytována za úplatu (čl. 3 odst. 16)

- elektronický podpis, elektronická pečeť, elektronické časové razítko
- elektronické doporučené doručování, autentizace internetových stránek
- elektronické dokumenty
- uchovávání elektronických podpisů a pečetí (tzv. digitální kontinuita)

2. Oblast služeb vytvářejících důvěru

elektronický podpis

z velké části založen na původní směrnici

stavěn na roveň klasickému podpisu

„data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena a která podepisující osoba používá k podepsání“

elektronická pečeť

„el. podpis“ pro PO nebo státní orgán, slouží k identifikaci, ale neprokazuje seznámení se s obsahem (v ČR v minulosti elektronická značka – mohla ji využívat ale i FO)

elektronické časové razítko

2. Oblast služeb vytvářejících důvěru

elektronické doporučené doručování

datům odeslaným a přijatým prostřednictvím služby elektronického doporučeného doručování nesmějí být upírány právní účinky a nesmějí být odmítána jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že mají elektronickou podobu (čl. 43 odst. 1)

autentizace internetových stránek

potvrzení, které umožňuje autentizovat internetové stránky a spojuje je s fyzickou nebo právnickou osobou, jíž je certifikát vydán (čl. 45)

2. Oblast služeb vytvářejících důvěru

elektronické dokumenty

elektronickému dokumentu nesmějí být upírány právní účinky a nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu (čl. 46)

uchování elektronických podpisů a pečetí (tzv. digitální kontinuita)

kvalifikovaný poskytovatel služeb vytvářejících důvěru, který používá postupy a technologie, jež jsou s to zajistit důvěryhodnost kvalifikovaného elektronického podpisu i po uplynutí doby technické platnosti (čl. 34)

Konkrétní legislativní dopady v ČR

- ~~Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu~~
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě - novelizace
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi - novelizace
- atd. (je toho mnoho)

Konkrétní legislativní dopady v ČR

1. zákon 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce (doplnění národní právní úpravy k nařízení eIDAS)
2. zákon 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci (unifikace systému, elektronické identifikační průkazy)

Dopady nařízení eIDAS

- Digitální dokument je rovnocenný listinnému (při dodržení daných podmínek)
- Elektronický podpis je rovnocenný „klasickému“
- Vzájemné uznávání a umožnění využívání elektronické identifikace a doručování
- Certifikované služby pro vytváření, ověřování a udržování podpisů, pečeti a časových razítek

Dopady nařízení eIDAS

Na „národní úroveň“ je ponecháno:

- stanovení sankcí za nedodržení různých požadavků
- případné přestupky
- určení národních orgánů dohledu nad poskytovateli služeb vytvářejících důvěru
- atd.

Role Evropské Komise

- Přijímá oznámení prostředků pro elektronickou identifikaci
- Stanoví minimální technické specifikace, normy a postupy pro vymezení jednotlivých úrovní zabezpečení (nízká, značná a vysoká)
- Ověřuje způsobilost systémů elektronické identifikace
- Spolupracuje se členskými státy při narušení bezpečnosti
- Vydává další prováděcí akty k eIDAS

Elektronický podpis dle čl. 3/10 eIDAS

- data v elektronické podobě,
- která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena
- a která podepisující osoba používá k podepsání

- Zaručený elektronický podpis umožňuje jednoznačnou identifikaci podepisující osoby

Tedy znovu! Co je elektronický podpis?



Email or Phone	Password	Log In
<input type="text"/>	<input type="text"/>	
<input checked="" type="checkbox"/> Keep me logged in	Forgotten your password?	

Jiří Peterka

Digitally signed by RNDr. Ing. Jiří Peterka
DN: c=CZ, o=elidentity a.s., ou=Clients,
cn=RNDr. Ing. Jiří Peterka,
email=jiri@peterka.cz,
serialNumber=MPSV-1680937599
Reason: Jsem autorem tohoto
dokumentu
Location: Praha

Digitally signed by RNDr. Ing.
Jiří Peterka
Reason: Jsem autorem tohoto
dokumentu
Location: Praha
Date: 2012.03.24 13:52:46
+01'00'

MUNI
LAW

Archivace?

- Nařízení archivaci el. dokumentů komplexně neřeší!
- Recitál 61
- *Toto nařízení by mělo zajistit dlouhodobé uchování informací, aby zajistilo dlouhodobou platnost elektronických podpisů a elektronických pečetí a zaručilo, že mohou být ověřeny bez ohledu na budoucí technologické změny.*
- Neřeší archivaci ale tak jako české právo („přerazítkováním“ dokumentu)

Judikatura podpis

- **23 Cdo 3439/2018** – rozhodčí doložka lze sjednat emailem
- **II. ÚS 3042/14** - Nutnost podepsat datovou zprávu odesílanou z datové schránky elektronickým podpisem (není třeba)
- **IV. ÚS 1829/13** – nutnost podepsat přílohu datové zprávy (není třeba)
- **II – ÚS 3042/12** - K odeslání podání z emailu (uznávané elektronicky podepsán) a jeho příloh (nepodepsány) – stačí jen podepsaný email
- **II. ÚS 289/15** - Nutnost elektronicky podepsat přílohu podání z datové schránky (není nutno)

Stanovisko Nejvyššího soudu Plsn 1/2015 (leden 2017)

- Elektronický nosič (příloha k datové zprávě) doprovázející samotnou datovou zprávu podanou prostřednictvím informačního systému datových schránek je považován za součást daného podání ve smyslu zákonné definice kladné na elektronické podání v občanském soudním řádu nebo v trestním řádu, ledaže z obsahu projevené vůle strany vyplývá něco jiného.
- Byl-li z datové schránky odesílatele (oprávněného) odeslán do datové schránky soudu elektronický dokument, který obsahuje podání ve věci samé, považuje se tento dokument (příloha) za řádně podepsaný (uznávaným elektronickým podpisem), i když samotný dokument elektronicky podepsán není. Pokud byl ale daný dokument odeslán z cizí datové schránky, musí být opatřen uznávaným elektronickým podpisem.
- V případě, že bylo podání v elektronické podobě podepsáno uznávaným elektronickým podpisem, nepoužije se tzv. fikce podpisu podle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů.

Stanovisko Nejvyššího soudu Plsn 1/2015 (leden 2017)

- Procesní úkon, učiněný prostřednictvím datové schránky se považuje za procesní úkon učiněný písemně a podepsaný osobou pro kterou byla datová schránka zřízena. Pokud je takovou osobou právnická osoba, má pak takový úkon učiněný prostřednictvím datové schránky stejnou účinnost, jako kdyby byl proveden osobou oprávněnou jednat za právnickou osobu.
- Soud primárně doručuje písemné vyhotovení rozhodnutí (či dalších písemností) do datové schránky v případě, že adresát má datovou schránku zřízenou. Pokud tomu tak není, přistoupí k jinému způsobu doručení. Soud pak rozhodnutí (či jiné písemnosti) doručuje prostřednictvím datové schránky jen jestli to povaha dané písemnosti umožňuje. Předpokladem ale je, že adresát má fyzickou osobu oprávněnou nebo pověřenou k přístupu do datové schránky a že nedošlo ke znepřístupnění datové schránky. Pokud právnická osoba prokáže, že neměla v době doručení osobu oprávněnou nebo pověřenou k přístupu do datové schránky (a daný stav nebyl zaviněn), nenastanou účinky doručení písemnosti.

Stanovisko Nejvyššího soudu Plsn 1/2015 (leden 2017)

- Má-li fyzická osoba zřízeno více datových schránek (např. datovou schránku fyzické osoby a zároveň datovou schránku podnikající fyzické osoby), je nutné písemnosti doručovat do té datové schránky, která odpovídá povaze doručované písemnosti. Účinky doručení nastanou ale rovněž doručením do nepřislušné datové schránky dané fyzické osoby s tím, že okamžik doručení nastává ve chvíli, kdy se do datové schránky přihlásí taková osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodaného dokumentu.
- Lhůta pro fikci doručení (10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky) se považuje za lhůtu procesní a její běh se počítá v občanském soudním řízení dle občanského soudního řádu a v trestním řízení dle trestního řádu.

Online platformy a ochrana spotřebitele (většinou je alespoň jednou ze stran spotřebitel)

....K platformám obecně

Uber jako exemplární příklad

Obchodní model Uberu

- Variabilita poskytovaných služeb (mnoho rozdílných aut, zaměření na cílové skupiny: Uber Kids, Uber Senior...)
- Propracovaný software
- 1. žádost; 2. propojení; 3. jízda; 4. platba & hodnocení
- 20% z ceny si ponechává Uber za zprostředkování služeb
- Stovky měst na světě (<https://www.uber.com/cs-CZ/cities/>)

Obchodní model Uberu

– Zajímavé statistiky:

- Spropitné cca kolem 7%
- Medián hodinového výdělku řidiče: \$13.70
- 58.3% řidičů je starších 50 let

– Důvody úspěchu

- Problém s lokální dopravou (MHD, taxi)
- Noční život
- Služební cesty, turisté
- Sledování pohybu auta (možnost odhadnout čas příjezdu)
- Uber nevlastní žádná auta

Vývoj evropské a české judikatury

- **Ochrana spotřebitele**

Snaha o zvýšenou ochranu, pokud není, nefunguje ani samotná platforma

- **Odpovědnost platformy**

Odpovědnost za újmu – snaha toto převést na samotné uživatele – podnikatele (nikoli tedy změstnance)

- **Soutěžní právo**

- **Pracovní právo**

- **Daně / povolení**

Veřejnoprávní limitace související se soutěžním právem

- **atd.**

Vývoj evropské a české judikatury

Evropská judikatura

- Rozsudek SDEU ze dne 20. 12. 2017, ve věci C-434/15 (UberSpain)
- Rozsudek SDEU ze dne 10. 4. 2018, ve věci C-320/16 (Uber)
- Rozsudek SDEU ze dne 19. 12. 2019, ve věci C-390/18 (Airbnb Ireland UC)

Česká judikatura

- Rozsudek NSS ze dne 31. 10. 2017, č.j. 9 As 291/2016-136 (Praha vs. Uber)
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 9. 2017, č.j. 7 Cmo 185/2017-507 (Lido taxi a Brno vs. Uber)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 9. 2017, č.j. 3 Cmo 147/2017-164 (Praha vs. Taxify)
- Nález Ústavního soudu III.ÚS 4072/17 (Uber)

Uber Spain

- O co se jednalo? Uber řidiči nemají licenci a povolení v souvislosti s taxislužbou
- *taková zprostředkovatelská služba, jako je služba dotčená v původním řízení, umožňující pomocí aplikace pro chytré telefony za úplatu zprostředkovat kontakt mezi neprofesionálními řidiči používajícími vlastní vozidlo a osobami, které se potřebují přemístit po území města, musí být považována za neoddělitelně spjatou s přepravní službou, a proto musí být považována za „službu v oblasti dopravy“*
- To ale neznamená, že se jedná o taxislužbu

Uber France

- ***vnitrostátní právní úprava, která trestně stíhá organizování systému zprostředkování kontaktu mezi zákazníky a osobami, které za úplatu poskytují služby silniční přepravy osob vozidly s méně než deseti místy, aniž mají k tomuto účelu povolení, se týká „služeb v oblasti dopravy“, pokud se vztahuje na zprostředkovatelskou službu poskytovanou pomocí aplikace pro chytré telefony, která je nedílnou součástí komplexní služby, jejíž hlavní složkou je přepravní služba.***
- **Potvrzena služba v oblasti dopravy**
- **Je ale na právním řádu MS, jestli se jedná o taxislužbu**

Airbnb Ireland

- zprostředkovatelská služba, jejímž účelem je prostřednictvím elektronické platformy za úplatu zprostředkovat vztah mezi potenciálními nájemci a pronajímateli, ať již podnikateli či soukromými osobami, nabízejícími poskytnutí krátkodobého ubytování, a zároveň poskytovat řadu dalších doplňkových služeb k této zprostředkovatelské službě, musí být kvalifikována jako „**služba informační společnosti**“, na kterou se vztahuje směrnice 2000/31.

Uber v ČR

PRAHA

- Rozsudek NSS ze dne 31. 10. 2017, č.j. 9 As 291/2016-136 (Praha vs. Uber) [zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2016, č.j. 1 A 96/2015-38]
- „přeprava osob uskutečněná řidiči, kteří používají aplikaci UberPop, se neodehrává v právním vakuu. Jakkoliv využívají moderní technologická řešení a alternativní ekonomické formy, neznamená to automaticky, že jejich činnost nepodléhá žádným pravidlům.“
- „Pro posouzení jeho odpovědnosti za přestupek je podstatná aktuální podoba právní úpravy, nikoli představy o tom, jaká by měla být.“
- „Městský soud tedy neměl ustrnout na konstatování, že žalobce uskutečnil přepravu způsobem, který doposud není regulovaný. Měl posoudit, jestli faktická povaha této přepravy naplňuje či nenaplňuje činnost, kterou současná právní úprava zná, resp. reguluje.“

Taxify v ČR

PRAHA

- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. května 2017, č. j. 2 Nc 1041/2017-86 – zákaz provozování služby Taxify pro oblast Prahy (nesplňuje podmínky taxislužby)
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 9. 2017, č.j. 3 Cmo 147/2017-164 – špatně procesně posoudil městský soud předběžné opatření (nevyjádřil se k dané otázce)
- rozhodnutí Městského soudu v Praze z října 2018 – Taxify nesmí dále působit v Praze
- **16.2.20201 – Vrchní soud v Praze „Pro estonskou společnost Bolt nesmí v Praze jezdit řidiči, kteří nejsou držiteli oprávnění řidiče taxislužby a nemají zapsané vozidlo v evidenci“** (Taxify mezitím přejmenováno na Bolt)

Uber v ČR

BRNO

- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 9. 2017, č.j. 7 Cmo 185/2017-507 (Lido taxi a Brno vs. Uber)
- Povolil Uber v Brně: *"činnost žalovaného lze označit za (jinou) službu v oblasti dopravy, zahrnující jak zprostředkování kontaktů mezi řidiči a potenciálními cestujícími, tak i samotnou přepravu, ovšem nikoli za taxislužbu, či její zprostředkování, a to právě pro absenci podmínek daných zákonem", nelze tedy uložit zákaz poskytování „taxislužby“*
- **Nález Ústavního soudu III.ÚS 4072/17 zde dne 5.11.2018 toto ale zrušil (Když to vypadá jako kachna, je to kachna – Uber je taxislužba)**

Uber v ČR

BRNO

- Bonus – co tomu předcházelo?
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. 4. 2017, č.j. 18 Nc 9/2017-46 – nařízeno zdržet se poskytování
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 6. 2017, č.j. 7 Cmo 137/2017-341 – zrušil rozhodnutí KS
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 7. 2017, č.j. 18 NC 9/2017-377 – lépe argumentoval, že Uber je NOK
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 6. 2017, č.j. 7 Cmo 137/2017-341 – Uber je OK
- **Nález Ústavního soudu III.ÚS 4072/17 zde dne 5.11.2018 – *Když to vypadá jako kachna, je to kachna* – Uber je taxislužba**

Uber v ČR

Reakce novelou zákona o silniční dopravě

- Evidenční nálepka (není nutno mít znak TAXI nebo něco podobného)
 - Zrušení lokálních zkoušek (logické – máme GPS ;)
 - Dopravce musí být provozovatelem vozidla v registru
 - Stále nutná ale licence
-
- Ovlivnění (pozitivně) zkonstatělého chápání provozu taxislužby – aplikace, poloha přijíždějícího auta, platby přes appku v mobilu atp.

Aktuálně v zahraničí

UK: [Uber's Business Model Under Pressure After Losing Key Legal Battle – MarketWatch](#) – řidič je zaměstnancem se vším všudy (potvrzeno 19.2.2021 UK Supreme Court) . Argument mj. 1) v podmínkách „our driver“, „Uber driver“; 2) Uber nabízí služby sám, Uber podstatně ovlivňuje řidiče; 3) klade podmínky na automobil; 4) Uber stanovuje platební podmínky; 5) obecně rozhoduje, kdo bude řidič a kdo ne

CH: S tím mj také souvisí, jestli je v pořádku jen deaktivace účtu, pokud je řidič zaměstnancem (<https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-court-confirms-uber-status-as--employer-/46036976>)

USA, Severní Irsko – obdobná soudní rozhodnutí

DE: Uber neměl potřebné licence jak pro provozování taxislužby, tak pro půjčování aut 2019/2020 (trochu odlišný business model než v ČR)

Obdobný scénář a problémy ve většině států -> Uber přehodnocuje svůj business model

Co si z toho vzít?

- Obecně regulace směřuje k omezování služeb sdílené ekonomiky
- Je ale otázkou jestli ne až příliš
- (to se projevuje i u Airbnb atp.) X **na druhou stranu v Airbnb Ireland bylo řečeno, že se jedná o „zprostředkovatele“ resp. ISP (tedy lehké zmatení – jak se liší Uber a Airbnb svou podstatou podnikání?)**
- Cestou by ale neměla být tvrdá restrikce, ale vybalancování regulace
- Účelem těchto služeb by se opět mělo stát vybalancování a nastavení příležitostného poskytování služeb (např. Airbnb omezení maximální doby ubytování, zvýšená daňová povinnost, Uber omezení maximální vzdálenosti přepravy?)
- Jinak velké problémy s tím, kdo je odpovědný

MUNI
LAW

Děkuji za pozornost.

Nějaké otázky?

loutocky@muni.cz